

ЧУВСТВИТЕЛНОСТ КЪМ ОТХВЪРЛЯНЕ
В ЗРЯЛА ВЪЗРАСТ И ВЗАИМОВРЪЗКАТА
МУ С ВЪЗПРИЕТО РОДИТЕЛСКО
ПРИЕМАНЕ-ОТХВЪРЛЯНЕ В ДЕТСТВОТО

Надя Колчева*

REJECTION SENSITIVITY IN ADULTHOOD
AND ITS RELATIONSHIP WITH PERCEIVED
PARENTAL ACCEPTANCE-REJECTION
IN CHILDHOOD

DOI: 10.54664/HTGG1443

Nadia Koltcheva

Abstract: The aim of this article is to investigate the relationships between perceived maternal and paternal acceptance–rejection in childhood on the one hand, and rejection sensitivity in adulthood on the other hand.

The sample consisted of 300 adults: 59 males (19.7%) and 241 females (80.3%) aged 18–49 ($M = 34.33$; $SD = 10.475$).

The means used for collecting the data included a Parental Acceptance-Rejection Questionnaire/Control, Adult, Mother and Father Version, and the Interpersonal Rejection Sensitivity Scale.

The results showed that adults' remembrance regarding perceived maternal and paternal acceptance-rejection during childhood had a significant correlation with their current level of rejection sensitivity. We examined two age groups (early and middle adulthood), and there were significant age differences. The relationship between perceived parental rejection and rejection sensitivity was stronger in younger participants than in older ones. These results were interpreted within the framework of IPARTheory.

Keywords: IPARTheory; perceived parental acceptance-rejection; relationships; rejection sensitivity; PARQ/C; IRSS

* **Надя Христова Колчева** – гл. ас. д-р, Департамент „Когнитивна наука и психология“, Нов български университет, гр. София, България, e-mail: nkoltcheva@nbu.bg

Според теорията на R.Rohner за междуличностно приемане-отхвърляне (Interpersonal Acceptance-Rejection Theory – IPARTtheory) (Rohner, 1986/2000; Rohner, 2021), всяко човешко същество „има филогенетично придобитата потребност от положителен отговор или приемане от хората, които са най-важни за него“ (Rohner, 2016). IPARTtheory постулира, че когато децата възприемат отхвърляне от значими други, това може да доведе до множество негативни последици за тяхното функциониране, личностно развитие, психическо благополучие, но също така и много дългосрочни, негативни ефекти по отношение на цялостното развитие като: (1) интернализирани проблеми като депресия и депресивни афекти, социално оттегляне, тревожност; (2) екстернализирани проблеми, като отсъствия и бягства от училище, делинквентно, агресивно и/или разрушително поведение, импулсивност, гневни изблици; (3) злоупотреба с наркотици и алкохол, (4) развитие на страх от интимност, (5) развитие на чувствителност към отхвърляне, (6) преживяване на самота в детството и зряла възраст, (7) развитие на склонността към отмъщение и (8) много други (Rohner, 2021).

Според първоначалната концепция на Downey & Feldman (1996), чувствителността към отхвърляне (ЧО) е „тенденция към тревожно очакване, лесно възприемане и интензивна реакция по отношение на отхвърляне“. Хората с висока чувствителност към отхвърляне често възприемат и реагират в по-голяма степен на отхвърлянето, тълкуват двусмислени междуличностни ситуации (въображаеми или реални) като отхвърляния и са склонни да свърх-реагират на тях (Downey & Feldman, 1996). „Отхвърлените индивиди често са склонни да развиват и поддържат изкривени ментални представи, които могат да ги накарат да възприемат враждебност и отхвърляне в междуличностните отношения и да тълкуват взаимоотношенията като ненадеждни без да имат обективни основания за това“ (Lansford, et al., 2010). Установено е, че чувствителността към отхвърляне е свързана с различни неадаптивни поведения, включително социално отдръпване, неадекват-

но функциониране, враждебност, агресия, самота, тревожност, депресия, ниско самочувствие (Robillard, 2009);

психологически разстройства, включително социална фобия, избягващо личностно разстройство и гранично личностно разстройство (American Psychiatric Association, 2000); по-високи нива на депресия, самота, изключване, виктимизация от другите (Zimmer-Gembeck, Siebenbruner, & Collins, 2001); положителна значима взаимовръзка с тревожност и отрицателна значима взаимовръзка със себеоценката (Khoshkam, et al., 2012) и др.

Въпреки това, към момента има само две публикувани проучвания за изследване на взаимовръзките между чувствителност към отхвърляне и възприеманото родителско приемане-отхвърляне в детството (Ibrahim et al., 2015) и за взаимовръзката им с психологическата приспособимост (Khaleque, et al., 2019). Значимостта на тази проблематика налага провеждане на други изследвания за разкриване на тези взаимовръзки. Поради тази причина, през 2019 година, R.Rohner инициира такъв международен проект с участието на изследователи от 8 държави (САЩ, Италия, Испания, България, Бангладеш, Египет, Кувейт, Пакистан). В настоящата статия се представя малка част от данните, които бяха събрани в България, а именно взаимовръзката на чувствителността към отхвърляне и възприетото родителско приемане-отхвърляне в детска възраст.

Методи на изследване

В изследването се използват самооценъчни въпросници.

1. Скала за чувствителност към отхвърляне (IRSS). Автори на скалата са Rohner, Ali & Molaver, (2018). Тя се състои от 11 айтема. Пилотирана е в България през 2019 от Н.Колчева. Коефициентът на надеждност е 0,919.

2. Въпросник за оценка на родителско приемане-отхвърляне/контрол, версия за възрастни (PARQ/C, Adult), форма за майката, форма за бащата, кратки версии (Parental Acceptance-Rejection Questionnaire / Control, Adult (PARQ/C Adult). Автор на въпросника е R.Rohner (Rohner & Khaleque, 2005). Въпросникът също е адаптиран за България и е с много добри психометрични

характеристики (Колчева и Джалев, 2017). Въпросникът оценява ретроспективно възприето отношение на приемане или отхвърляне от родителите в детска възраст (7-12 г.).

Има 5 скали: (1) Топлота/Обич; (2) Агресия/Враждебност; (3) Пренебрежение/Безразличие; (4) Неидентифицирано отхвърляне; (5) Контрол.

Данните са събрани през 2020 г. Използван е онлайн бланка Google Forms. По този начин бяха обхванати хора с различен социален статус и принадлежност. Изследването е получило одобрение от Етичната комисия ,към Департамент

„Когнитивна наука и психология“, Нов български университет. В началото е представено информирано съгласие с разяснение за изследването. Участието е доброволно. Анонимността на участниците е напълно гарантирана. Към всеки от въпросниците беше сложена подробна инструкция с разяснения за инструмента и неговото попълване.

Изследвани лица

В настоящото изследване участие взеха 300 изследвани лица на възраст от 18 до 49 години ($M=34,33$; $SD=10,47$), от които 59 мъже (19,7%) и 241 жени (80,3%). Около половината от участниците са с университетско образование (154, 51,45%). Повече от половината работят на пълен работен ден (171, 57%) и са семейни или живеят на семейни начала (173, 57,7%).

По-детайлна информация за структурата на извадката е представена в Таблица 1.

Таблица 1. Разпределение на участниците в изследването по пол, възраст, образование, трудова заетост, семеен статус

		Брой	Процент
пол	мъже	59	19,7%
	жени	241	80,3%

възраст	18-49	300	100%
	18-29	131	44,33%
	30-49	167	55,66%
Образова ние	основно	7	2,7%
	средно	138	46%
	бакалавър	62	20,7%
	магистър	84	28%
	доктор	8	2,75%
Трудова заетост	Пълен работен ден	171	57%
	Половин работен ден	33	11%

	Безработен	39	13%
	Друго	57	19%
Семеен статус	В брак/на семейни начала	173	57,7%
	Разведен/ разделен	24	8%
	Вдовец/вдовица	3	1%
	Семеен, но живее с друг	1	0,3%
	Неженен/ неомъжвана	99	33%

Резултати

Първоначално беше направен корелационен анализ на цялата извадка. Резултатите показват значими положителни корелации между възприетото родителско приемане-отхвърляне и чувствителността към отхвърляне. Както възприетото отхвърляне от майката, така и възприетото отхвърляне от бащата корели-

рат положително с чувствителността към отхвърляне. Т.е., колкото повече родителско отхвърляне се възприели изследваните лица и от двамата родители в детска възраст, толкова по-висока е степента на чувствителност към отхвърляне в зряла възраст. Данните са представени в Таблица 2.

Таблица 2. Корелации между общите балове за възприето майчино и бащино отхвърляне и чувствителност към отхвърляне на изследваните лица

	Възприето отхвърляне, майка	Възприето отхвърляне, баща
Чувствителност към отхвърляне	0,271**	0,309**

** $p < 0,01$; N 300

За оптималното развитие на личността от съществено значение е отношението на родителите. Липсата на топлина, обич и приемане от тяхна страна може да бъде сериозен фактор при формирането на негативни личностни диспозиции. В Таблица 3. По-долу са представени резултатите от взаимовръзките на чувствителността към отхвърляне и отделните скали, представлящи различно възприето отношение от страна родителите, както и допълнителната скала контрол. Резултатите от корелациите на скала Топлота/Обич с чувствителност към отхвърляне са статистически значими и отрицателни. Това означава, че колкото повече нарастват резултатите по скалата Топлота/Обич, колкото повече изследваните лица са възприемали отношенията си, както с майката, така и с бащата, толкова по-ниски са техните стойности по скалата чувствителност към отхвърляне. Очаквано, резултатите показват значима положителна взаимовръзка между трите вида възприето родителско отхвърляне и по-високо ниво на чувствителност към отхвърляне. Т.е. колкото по-отхвърлящи са

възприемани отношенията с родителите в детството си, толкова е по-чувствителни към отхвърляне са тези хора в зряла възраст.

Таблица 3. Корелации между баловете за възприемано родителско приемане- отхвърляне от майката и бащата и чувствителността към отхвърляне

Родител	Скали	Чувствителност към отхвърляне
Майка	Топлота/обич	-0,215**
	Враждебност/агресия	0,271**
	Безразличие/пренебрежение	0,251**
	Неидентифицирано отхвърляне	0,229**
	Контрол	0,205**
Баща	Топлота/обич	-0,239**
	Враждебност/агресия	0,211**
	Безразличие/пренебрежение	0,327**
	Неидентифицирано отхвърляне	0,255**
	Контрол	0,069

** $p < 0,01$; N 300

Нещо, което е интересно да проверим дали има възрастови различия между изследваните лица. За целите на статистическия анализ изследваните лица са разделени на две възрастови групи – ранна зрялост (18-29 г.), която включва 133-ма участника и средна зрялост (30-49 г.), 167 изследвани лица.

От представените в Таблица 4. данни се наблюдават някои различия в зависимост от възрастта на изследваните лица. Не се

наблюдават значими различия в начина, по който участниците възприемат своите майки, но такъв има по отношение на бащата. В резултатите на възприетото отношение към бащата, също впечатление прави и това, че при групата „ранна зрялост“ има по-висок бал в сравнение с групата „средна зрялост“. Това показва, че те се чувстват по-малко приети от своите бащи. Значим е резултатът и по отношение на чувствителността към отхвърляне. Тя намалява с възрастта. Участниците в ранна зрялост имат по-висок резултат в сравнение с групата „средна зрялост“.

Таблица 4. Сравнение по възраст за възприето родителско приемане-отхвърляне и чувствителност към отхвърляне

Общ бал	Възрастова група	Брой ИЛ	Mean	SD	t	p
Възприето приемане-отхвърляне, майка	18-29	131	43,01	16,48	0,026	0,979
	29-49	162	43,00	16,50		
Възприето приемане-отхвърляне, баща	18-29	131	47,78	16,80	2,145	0,033
	29-49	163	43,71	15,62		
Чувствителност към отхвърляне	18-29	133	28,78	9,63	4,057	0,000
	29-49	167	24,73	7,64		

Данните като цяло свидетелстват за това, че повечето от участниците в тази извадка се чувстват по-скоро приети, отколкото отхвърлени, от своите родители, и майката, и бащата. По

отношение на чувствителността към отхвърляне, средният бал на изследваните лица показва, че като цяло групата е със сравнително ниска чувствителност към отхвърляне.

За да разберем дали майчината или бащината топлина е по-определяща за чувствителността към отхвърляне, беше направен регресионен анализ (Таблица 5.). Първият модел, който беше проверен включваше въвеждането само на майчиното приемане-отхвърляне. Моделът е значим ($F(1,286)=23,085$ $p<0,01$). След контролиране ефекта на бащиното приемане-отхвърляне, само майчиното обяснява 7,5 % от вариацията на чувствителността към отхвърляне.

Като втора стъпка беше въведено бащиното приемане-отхвърляне. Резултатите показаха, че то добавя още 4,5%, т.е. възприетото майчино и бащино отхвърляне съвместно обясняват 12% от вариацията на чувствителността към отхвърляне при хората в зряла възраст. Моделът е значим ($F(2,285)=19,706$ $p<0,01$).

Таблица 5. Възприемано майчино и бащино отхвърляне като предиктори за чувствителност към отхвърляне в зряла възраст

Независими променливи	Бета коефициент	t	p
Майчино приемане-отхвърляне	0,233	3,004	0,003
Бащино приемане- отхвърляне	0,235	2,892	0,005

Същият модел беше направен и по отделно за двете възрастови групи (Таблица 6.). И двата проверени модела са валидни, като съответно данните са: за групата между 18 и 29 години „ранна зрялост“ е ($F(2,126)=9,716$ $p<0,01$); за 30-49 години, “средна зрялост“ е ($F(2,156)=8,716$ $p<0,01$). При изследваните

лица между 18 и 29 години процентът на обяснена вариация е 13,4%, докато при групата “средна зрялост“ този процент е 10%. От така представените резултати е видно, че както бащиното, така и майчиното отхвърляне са значими предиктори, но процентът на вариация на чувствителността към отхвърляне, който е пряко свързан с възприеманото родителско отхвърляне с възрастта намалява. Т.е. с времето и остаряването, толкова по-малко става значението на родителското отхвърляне по отношение на чувствителността към отхвърляне.

Таблица 6. Възприемано майчино и бащино отхвърляне като предиктори за чувствителност към отхвърляне в зряла възраст. Модели за групите „ранна зрялост“ и “средна зрялост“

Възраст	Независими променливи	Бета коефициент	t	p
18-29	Майчино приемане-отхвърляне	0,320	3,812	0,000
	Бащино приемане-отхвърляне	0,192	2,121	0,036
30-49	Майчино приемане-отхвърляне	0,273	4,805	0,000
	Бащино приемане-отхвърляне	0,236	3,897	0,000

Дискусия

Целта на настоящото проучване беше да изследва взаимовръзките между възприетото родителско отхвърляне в детството

и чувствителността към отхвърляне в зряла възраст. Като цяло участниците от тази извадка имат преживявания за топло и приемащо отношение от страна на своите родители. Това кореспондира и с други и изследвания (Rohner & Khaleque, 2010). Резултатите са в унисон с постулатите на IPARTheory, че хората навсякъде по света, в повечето случаи, възприемат родителите си или други значими близки по скоро като приемащи и даващи топлота, отколкото като отхвърлящи (Rohner, 2021; Veneziano, 2008).

Резултатите показват, че възприетото родителско приемане в детство има ясна взаимовръзка с ниската чувствителност към отхвърляне в зряла възраст. И обратно - колкото по-отхвърлени са се чувствали участниците в детство, толкова по-висока е тяхната чувствителност към отхвърляне. Тук възникват и въпроси за други личностни корелати, които имат отношение към изследваните взаимовръзки, напр. себеоценката. Резултати показват, че хората с ниска себеоценка проявяват и по-голяма чувствителност към отхвърляне. Вероятно за тези индивиди отхвърлянето действа като допълнително усилващ фактор. От друга страна хората с по-висока себеоценка показват и по-малка чувствителност към сигналите на отхвърляне (Ford & Collins, 2013). Според Ford & Collins (2013) индивидите с ниска себеоценка реагират прекалено и имат по-големи очаквания да бъдат отхвърлени, за разлика от хората с висока себеоценка, при които чувствителността към отхвърляне е по-ниска. Всъщност това твърдение е в унисон с теорията за социометъра, според която хората обикновено са чувствителни към сигналите на отхвърляне, но ролята на себеоценка е да контролира степента, до която индивидът се чувства приет или отхвърлен от другите (Leary, et al., 1995). Нещо повече, според тази теория самооценката е пряко свързана със степента на приемане или отхвърляне, която индивидът възприема от близката си среда. Изследванията установяват, че хората които са получавали подкрепа и приемане през целия си живот, развиват и по-висока самооценка. И обратно – тези, които често са имали преживявания на отхвърляне формират по-ниска самооценка и

по-висока чувствителност към сигналите на отхвърляне (Harter, 1993).

Нашите данни безспорно свидетелстват за взаимовръзка между възприетото и майчино, и бащино отхвърляне и чувствителността към отхвърляне в зряла възраст. Наблюдаваните отрицателни взаимовръзки между скалите на Топлота/Обич с чувствителността към отхвърляне ясно показват, че колкото повече преживяванията на приемане в детството са по-силни, толкова по-ниска е чувствителността към отхвърляне в зряла възраст. И обратно - колкото по-отхвърлен се е чувствал индивидът в детство, толкова по-висока е чувствителността към отхвърляне. Тези резултати са в съответствие с предишни проучвания и подкрепят откритията на IPARTheory за връзката между родителското приемане и цялостното психологическо благосъстояние на индивида (Ibrahim, et al., 2015; Khaleque, et al., 2019).

Разделихме извадката на две възрастови групи – „ранна зрялост“ и „средна зрялост“ – с цел да изследваме влиянието на възприетото родителско отхвърляне върху чувствителността към отхвърляне през различни етапи от човешкия живот. Данните показваха, че независимо от възрастта, се наблюдава взаимовръзка между възприетата родителска топлина и чувствителността към отхвърляне при зрели хора. Въпреки това, има някои съществени различия във възрастов план. При групата „ранна зрялост“ се наблюдава по-високо ниво на взаимовръзка между възприетото родителско поведение и изследвания личностен конструкт. Т.е., би могло да се заключи, че с напредването на възрастта влиянието на родителското отхвърляне върху чувствителността към отхвърляне намалява. Като вероятна причина за това, може да се предположи, че с порастването и преминаването през различни житейски етапи, индивидът съзрява и е под влияние на последващи преживявания и опит извън семейната среда. Вероятно има пресмисляна на личния опит и влизане в различни социални роли, което оказва влияние. Всъщност от критично значение в този период се явяват не бащиното или майчино приемане, а взаимоотношенията с други значими близки и личностни преживявания

за успех. Това до голяма степен съвпада и с редица предишни изследвания, които установяват, че силата на взаимовръзката между родителското приемане-отхвърляне и личностни конструкти, като чувствителност към отхвърляне и цялостна психологическа приспособимост, намалява. (Khaleque & Ali, 2017; Khaleque & Rohner, 2013; Khaleque & Rohner, 2012).

В България вече има изследвания за възприетото родителско приемане-отхвърляне върху психологическата приспособимост при хора в ранна и зряла възраст (Колчева, 2018; Колчева, 2019). Резултатите показват, че около 15,5% от вариативността в общото психологическо приспособяване при 50-годишните се обясняват чрез възприетото майчино и бащино приемане-отхвърляне. При 40-годишните тези проценти са по-високи-16,4%. Най-висок е процентът при хората в ранна зряла възраст (20-40 години), където обяснената вариация е 25,8%.

Приемайки, че чувствителността към отхвърляне е конструкт, който е свързан с цялостната психологическа приспособимост на индивида, бихме могли да заключим, че резултатите от настоящото проучване са в унисон с резултати от предишни изследвания. Данните при нас показаха, че при чувствителността към отхвърляне при групата „ранна зрялост“ възприетото родителско приемане-отхвърляне има по-значимо влияние (13,4%), в сравнение с групата „средна зрялост“ между 30 и 49 години (10%). Тези данни ни дават основание да предположим, че с напредването на възрастта силата на взаимовръзката между възприетото родителско приемане-отхвърляне и чувствителността към отхвърляне намалява. Вероятно от значение се явяват други фактори, като интимни взаимоотношения, професионална реализация и общите промени, които настъпват с възрастта.

Настоящото проучване има някои ограничения. Първо извадка не е балансирана по пол, като групата на жените е значително по-голяма. Това ограничение не дава възможност данните да бъдат използвани, за да се направят общи изводи. Недостатък е и ретроспективния характер на въпросниците за родителско приемане-отхвърляне. Трябва да бъде отчетена възможността, че

спомените за взаимоотношенията ни с родителите вероятно се променят през различните етапи от живота. Т.е., влизайки в различни социални роли на партньор или родител, ние променяме и отношението си спрямо своите родители.

Ограниченията на настоящото проучване отключват въпроси и дават поле за планиране на бъдещи изследвания с по-големи и репрезентативни извадки. Добре е да бъдат изследвани и други фактори, за да може да се даде една по-цялостна картина за промените, които настъпват във възрастов план.

Тези открития имат не само научна стойност, но и практическа такава. Те могат да бъдат много полезни на клинични психолози и специалистите от помагащите професии при работата им с хора на различна възраст, които са имали или имат опит с родителско отхвърляне.

БИБЛИОГРАФИЯ / REFERENCES

1. Колчева, Н., Джалев, Л. (2017). Българска версия на въпросника за оценка на родителско приемане-отхвърляне/контрол за възрастни (PARQ/C, Adult). Скалова структура и надеждност. В: С. Джонев, А. Христова и П. Димитров (съст.) Сборник научни доклади от VIII национален конгрес по психология (стр. 266-281). София: Процентски център ЛМ ЕООД. ISBN: 978- 954-91472-// Kolcheva, N., Dzhalev, L. (2017). Balgarska versiya na voprosnika za otsenka na roditelsko priemane-othvarlyane/kontrol za vazrastni (PARQ/C, Adult). Skalova struktura i nadezhdnost. V: S. Dzhonev, A. Hristova i P. Dimitrov (sast.) Sbornik nauchni dokladi ot VIII natsionalen kongres po psihologiya (str. 266-281). Sofia: Producentski tsentar LM EOOD. ISBN: 978-954-91472-.

2. Колчева, Н., (2018). Взаимовръзка между възприетото родителско отношение и психологическото приспособяване при българи в ранна зряла възраст. Българско списание по психология, 1(1-4).//Kolcheva, N., (2018). Vzaimovrazka mezhdhu vazprietoto roditelsko otnoshenie i psihologicheskoto prisposobyavane pri balgari v ranna zryala vazrast. Balgarsko spisanie po psihologia, 1(1-4).

3. Колчева, Н. (2019) Психологическо приспособяване и възприето родителско приемане-отхвърляне при българи в средна зряла възраст. Психологични изследвания, Том 22, Кн. 2, 2019, 365-387. ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online).//Kolcheva, N. (2019) Psihologicheskoto prispособyavane i vazprieto roditelsko priemane-othvarlyane pri balgari v sredna zryala vazrast. Psihologichni izsledvaniya, Tom 22, Kn. 2, 2019, 365-387. ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online).

4. American Psychiatric Association. (2000). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (4th ed.). Washington, DC: American Psychiatric Association.

5. Downey, G., & Feldman, S. I. (1996). Implication of Rejection Sensitivity for Intimate Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(6), pp. 1327–1343.

6. Ford, M. B., & Collins, N. L. (2013). Self-Esteem Moderates the Effects of Daily Rejection on Health and Well-Being. *Self and Identity*, 12(1), pp. 16–38, <https://doi.org/10.1080/15298868.2011.625647>.

7. Harter, S. (1993). Causes and Consequences of Low Self-Esteem in Children and Adolescents. In: Baumeister, R. F. (ed.). *Self-Esteem: The puzzle of low Self-Regard*, pp. 87–116. Plenum Press, https://doi.org/10.1007/978-1-4684-8956-9_5.

8. Ibrahim, D. M., Rohner, R. P., Smith, R. L., & Flannery, K. L. (2015). Adults' Remembrances of Parental Acceptance–Rejection in Childhood Predict Current Rejection Sensitivity in Adulthood. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 44(1), pp. 51–62, <https://doi.org/10.1111/fcsr.12119>.

9. Khaleque, A., & Ali, S. (2017). A Systematic Review of Meta-Analyses of Research on Interpersonal Acceptance–Rejection Theory: Constructs and Measures. *Journal of Family Theory and Review*, 9, pp. 441–485, doi:10.1111/jftr.12228.

10. Khaleque, A., & Rohner, R. P. (2012). Pancultural Associations Between Perceived Parental Acceptance and Psychological Adjustment of Children and Adults: A Meta-Analytic Review of Worldwide Research. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 43, pp. 784–800.

11. Khaleque, A., & Rohner, R. P. (2013). Effects of Multiple Acceptance and Rejection on Adult's Psychological Adjustment: A Multi-Cultural Study. *Social Indicators Research*, 113, pp. 393–399.

12. Khaleque, A., Uddin, M. K., Hossain, K. N., Siddique, M. N.-E.-A., & Shirin, A. (2019). Perceived Parental Acceptance–Rejection in Childhood Predict Psychological Adjustment and Rejection Sensitivity in Adulthood. *Psychological Studies*. doi:10.1007/s12646-019-00508-z

13. Khoshkam, S., Bahrami, F., Ahmadi, S. A., Fatehizade, M., & Etemadi, O. (2012). Attachment Style and Rejection Sensitivity: The Mediating Effect of Self-Esteem and Worry among Iranian College Students. *Europe's Journal of Psychology*, 8(3), pp. 363–374, <https://doi.org/10.5964/ejop.v8i3.463>.

14. Lansford, J. E., Malone, P. S., Dodge, K. A., Pettit, G. S., & Bates, J. E. (2010). Developmental Cascades of Peer Rejection, Social Information Processing Biases, and Aggression During Middle Childhood. *Development and Psychopathology*, 22(3), pp. 593–602.

15. Leary, Tambor, Terdal, & Downs (1995). Self-Esteem as an Interpersonal Monitor: The Sociometer Hypothesis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(3), pp. 518–530.

16. Robillard, L. (2009). Rejection Sensitivity, Information Processing Deficits, Attachment Style and Empathic Accuracy in Violent Relationships (unpublished doctoral dissertation). University of Queensland, Queensland.

17. Rohner, R. P. (1986/2000). *The Warmth Dimension: Foundations of Parental Acceptance–Rejection Theory*. Newbury Park, CA: Sage Publications, Inc. [reprinted by Rohner Research Publishers].

18. Rohner, R. P. (2021). Introduction to Interpersonal Acceptance–Rejection Theory, Methods, Evidence, and Implications. University of Connecticut, Ronald and Nancy Rohner Center for the Study of Interpersonal Acceptance Rejection website: <http://csiar.uconn.edu/>.

19. Rohner, R. P., Ali, S., & Molaver, A. (2018). Assessing the Reliability and Validity of the Interpersonal Rejection Sensitivity Scale (IRSS). Rohner Research Publications. Storrs, CT.

20. Rohner, R. P., & Khaleque, A. (eds.) (2005). *Handbook for the Study of Parental Acceptance and Rejection* (4th ed.). Storrs, CT: Rohner Research Publications.

21. Rohner, R. P., & Khaleque, A. (2010). Testing Central Postulates of Parental Acceptance–Rejection Theory (PARTheory): A Meta-Analysis of Cross-Cultural Studies. *Journal of Family Theory and Review*, 3, pp. 73–87.

22. Veneziano, R. A. (2008). The Relative Importance of Fathers Versus Mothers for Offspring's Behavior: Theory and Implications for Future Research. Paper Presented at the Second International Congress on

Interpersonal Acceptance and Rejection, University of Crete, Rethymno, Greece, July 3–6.

23. Zimmer-Gembeck, M. J., Siebenbruner, J., & Collins, W. A. (2001). Diverse Aspects of Dating: Associations with Psychosocial Functioning from Early to Middle Adolescence. *Journal of Adolescence*, 24(3), pp. 313–336.